

СТВОРЕННЯ ЗЛОЧИННИХ ОБ'ЄДНАНЬ ТА УЧАСТЬ В НИХ ЯК СУЧАСНА ЗАГРОЗА ГРОМАДСЬКІЙ БЕЗПЕЦІ

У статті 3 Конституції України задекларовано, що безпека людини визнається однією з найвищих соціальних цінностей на рівні з її життям і здоров'ям, честю і гідністю, а також недоторканністю.

Відтак, протидія злочинам, що посягають на громадську безпеку, має бути одним з найбільш пріоритетних напрямів діяльності українських правоохоронних органів. З метою оптимально ефективного забезпечення кримінально-правової охорони усіх членів суспільства в Особливій частині КК України виділено спеціальний розділ IX «Злочини проти громадської безпеки», у якому однією із найбільших загроз для суспільної безпеки визнано злочинні об'єднання, насамперед організовані. Відтак, необхідність забезпечення ефективної протидії злочинним об'єднанням, обумовила встановлення у ст. 255, 257, 258-3, 260 КК України кримінальної відповідальності за створення злочинної організації, банди, терористичної групи, терористичної організації, не передбаченого законом воєнізованого або збройного формування та участь в них.

Протягом 2013-2015 років можна спостерігати активну динаміку зміни кількості облікованих фактів створення злочинних об'єднань та участі в них. При цьому, якщо в одних випадках темп приросту цих злочинів незначний чи відбувається спад, то в інших – характеризується активним зростанням.

Так, якщо у 2013 р. обліковано 8 фактів створення злочинних організацій та участі в них, а у 2014 р. – 5 (– 37,5 %), то у 2015 р. – 18 (+260 %). Певні коливання приросту спостерігаються і у бандитизмі: у 2013 р. виявлено 14 таких злочинів, у 2014 р. – 12 (–14,3 %), у 2015 р. – 17 (+41,7 %). Щодо злочину, передбаченого ст. 260 КК України, слід відмітити, що у 2013 р. не обліковано жодного факту вчинення такого діяння. Проте, у 2014 р. зареєстровано 457 таких протиправних діянь, а у 2015 р. – 543 (+18,8 %). Ще більш тривожними тенденціями характеризується протиправне діяння передбачене ст. 258-3 КК України: якщо у 2013 р. офіційно зафіксовано лише один такий злочин, то у 2014 р. – 478 (+47700 %), а у 2015 р. – 849 (+77,6 %). Таким чином найбільші темпи приросту характерні саме для злочинної діяльності терористичних об'єднань та не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань.

Однак цим не вичерпується обрахування масштабів злочинної діяльності злочинних організацій, банд, терористичних об'єднань та не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань.

Незважаючи на те, що їх частка в структурі злочинів проти громадської безпеки незначна (у 2014 р. – 8 %, у 2015 р. – 12,2 %) вказані протиправні діяння суттєво ускладнюють оперативну обстановку в країні та є потужним фактором гальмування позитивних соціально-економічних реформ на шляху розбудови України як незалежної правової держави європейського зразка.

Злочинні об'єднання, особливо організовані, та учиненні ними злочини представляють основу організованої злочинності, яка перебуває у активно вираженому системному зв'язку з іншими різновидами злочинної діяльності, зокрема з тероризмом, сепаратизмом, груповою, професійною та рецидивною злочинністю, а також іншими злочинами, на вчиненні яких спеціалізуються ці злочинні об'єднання.

Взаємозв'язок організованої злочинності з тероризмом полягає в тому, що терористичні злочини, з огляду на специфіку механізму їх скоєння, вчиняються здебільшого в організованих формах співучасті. Групова злочинність є джерелом формування організованої злочинності, оскільки частина організованих злочинних об'єднань утворюється в результаті трансформації злочинних груп в організовані групи та злочинні організації. Зв'язок організованої злочинності з рецидивною простежується у тому, що значна частина учасників організованих злочинних об'єднань є раніше судимими за умисні злочини. Досвід злочинної діяльності учасників організованих злочинних об'єднань перетворює їх у професіоналів своєї справи і в такий спосіб відносить вказаних суб'єктів та вчинені ними суспільно небезпечні діяння до професійної злочинності. Використання учасниками організованих злочинних об'єднань зброї як знаряддя вчинення злочинів поєднує організовану злочинність зі збройною. З огляду на спеціалізацію учасників організованих злочинних об'єднань організована злочинність має тісний зв'язок практично з більшістю інших видів тяжких та особливо тяжких злочинів, зокрема проти власності, життя та здоров'я особи, у сфері господарської діяльності тощо.

Злочинні об'єднання стрімко розвиваються в умовах недостатньо ефективної правоохоронної системи, яка на сьогодні перебуває у стадії активного реформування. Що ми можемо безпосередньо спостерігати протягом декількох останніх років в Україні. Як слушно зауважує М. І. Хавронюк причини зростаючої злочинності і відсутності безпеки в країні – питання глобальні і їх не варто списувати тільки на «закон Савченко» і війну. В Україні відсутня реальна кримінально-правова політика.

Ці обставини потребують від правоохоронних органів дієвих заходів протидії, а від законодавця – приведення кримінально-правових норм, що встановлюють кримінальну відповідальність за створення злочинних об'єднань та участь в них до потреб практики.

Література

1. Зростаючу злочинність не варто списувати тільки на «закон Савченко» і війну – експерт. «Українське юридичне товариство». 25 жовтня 2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://justice.org.ua/diyalnist/podiji-fakti-komentari/zrostayuchu-zlochinnist-ne-varto-spisuvati-tilki-na-zakon-savchenko-i-vijnu-ekspert>

УДК 343.224-053.5:341.4

Головко О. М., викладач,
Немченко Н. Ю., студентка,
Чернігівський національний технологічний університет,
м. Чернігів, Україна

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗЛОЧИНУ «ВТЯГНЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ В ПИЯЦВО»: ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Сучасний стан становлення України як правової держави характеризується спрямованістю держави на забезпечення прав і свобод людини, вільний і всебічний розвиток її особистості, а також виховання людини в дусі поваги до національних традицій та законодавства України [1], при цьому особлива увага приділяється забезпеченню розвитку дітей та підлітків, зокрема захисту неповнолітніх від протиправних посягань на їх моральний та фізичний розвиток. У своїй діяльності в цьому напрямку Україна виходить з принципів і документів міжнародної спільноти й у першу чергу з положень Конвенції про права дитини, прийнятої 44-ю сесією Генеральної Асамблеї ООН 20 листопада 1989 року [2] і ратифікованої Верховною Радою України 27 лютого 1991 року.

Захист дітей від протиправних посягань на їх моральний та фізичний розвиток має особливу значущість також у зв'язку з тим, що давно відома певна залежність злочинності загалом від злочинності неповнолітніх, яка сьогодні набула загрозливого розмаху.

Вважаємо, що алкоголізм неповнолітніх – це величезна проблема сьогодення, тому Кримінальним кодексом України (далі – КК) передбачена відповідальність за втягнення неповнолітніх в злочинну діяльність, зокрема у пияцтво. Суспільна небезпечність цього злочину полягає в тому, що дії, які його утворюють, посягають на суспільні відносини, що забезпечують основні принципи суспільної моральності у сфері належного інтелектуального, морального та фізичного розвитку і виховання неповнолітніх. Необхідно також зазначити, що такі дії дорослих згубно впливають на молоде покоління, спричиняють шкоду інтелектуальному і фізичному розвитку неповнолітніх, деформують в